

Reactie SOMO internetconsultatie Wetsvoorstel Internationaal Verantwoord Ondernemen

28 december 2024

De Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) verwelkomt het voorstel voor de transpositie van de EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) middels het Wetsvoorstel Internationaal Verantwoord Ondernemen. SOMO sluit zich aan bij de reactie van het MVO Platform, in het bijzonder de aanbevelingen over herstel en genoegdoening, certificering, gedragscodes en audits, en de verantwoorde beëindiging van zakenrelaties. Daarnaast vraagt SOMO specifieke aandacht voor onderstaande punten.

Deze overwegingen laten onverlet dat de CSDDD volgens SOMO ernstige tekortkomingen bevat, die de effectiviteit van de Richtlijn flink schaden. Belangrijke zorgpunten zijn de inperking van de waardeketen, de daarmee gecreëerde uitzonderingspositie voor de financiële sector en het zeer lage aantal bedrijven voor wie de wet gaat gelden. Door dusdanig sterk af te wijken van het internationale normenkader voor verantwoord ondernemen, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, ondermijnt de EU deze internationale afspraken die al sinds 2011 van toepassing zijn.

SOMO doet de volgende aanbevelingen voor een zo effectief mogelijke implementatie van de CSDDD in Nederland:

- a) **OESO-richtlijnen als norm:** In geen van de documenten die openstaan voor consultatie wordt benoemd dat de CSDDD ernstig afwijkt van de OESO-richtlijnen, terwijl die al jaren het uitgangspunt zijn van het Nederlandse IMVO-beleid. Dit is in strijd met de aangenomen motie-Van der Graaf over het uitvoeren van een impacttoets met bijzondere aandacht voor overeenstemming met het internationale normenkader voor verantwoord ondernemen.¹ De Memorie van Toelichting suggereert op ten minste één plaats zelfs dat bedrijven dit normenkader niet hoeven na te leven.² Het is cruciaal dat Nederland het internationale normenkader hoog houdt en de UNGP's en OESO-richtlijnen als dé norm voor verantwoord ondernemen blijft hanteren.

De Memorie van Toelichting laat onvermeld dat de OESO sinds 2011 een uitgebreid pallet aan handreikingen, (sectorale) richtsnoeren, en andere ondersteunende documenten heeft ontwikkeld waarin de OESO-richtlijnen praktisch worden uitgewerkt.³ De CSDDD refereert hieraan in preambule 6. Het is belangrijk dat de Memorie van Toelichting het bestaan van de OESO Due Diligence Handreiking (2018) en de sectorale handreikingen benoemt, zodat duidelijk is in welke context bedrijven de CSDDD moeten lezen. Ook maakt dit duidelijk dat bedrijven gebruik kunnen maken van deze richtsnoeren en handreikingen in voorbereiding op de inwerkingtreding van de WIVO, ook voordat de Europese Commissie de richtsnoeren voor de CSDDD publiceert.

Gezien het uitgebreide bestaande normenkader mogen de zeer grote bedrijven voor wie de WIVO gaat gelden de ontwikkeling van richtsnoeren door de Europese Commissie niet gebruiken als excuus voor uitstel of het niet-voorbereiden op de inwerkingtreding van de wet.

- *Het kabinet dient in de Memorie van Toelichting uit te spreken dat de verwachting dat bedrijven de OESO-richtlijnen naleven blijft bestaan, in aanvulling op de invoering van de WIVO.*
- *De Memorie van Toelichting dient, in lijn met preambule 6 in de CSDDD, in te gaan op het bestaan van de OESO Due Diligence Handreiking en de sectorale handreikingen, en aan te geven dat bedrijven deze documenten kunnen gebruiken bij de toepassing van gepaste zorgvuldigheid.*

b) **Onverantwoorde handelspraktijken:** Met de CSDDD ontstaat het risico dat bedrijven zich schuldig maken aan neokoloniale praktijken richting toeleveranciers, werkenden, en boeren, zoals het eenzijdig opleggen van contractuele bepalingen en gedragscodes aan leveranciers zonder het eigen handelen aan te passen, het doorschuiven van de kosten voor de naleving van de CSDDD naar leveranciers, het onverantwoord beëindigen van zakenrelaties, en het eenzijdig opleggen van maatregelen om nadelige gevolgen tegen te gaan zonder consultatie. Deze onverantwoorde inkoop- en handelspraktijken zijn ook in strijd met de OESO-richtlijnen en UNGP's.

- *Het is belangrijk dat de Memorie van Toelichting het risico op onverantwoorde, neokoloniale handelspraktijken benoemt en duidelijk maakt dat dit ingaat tegen de letter en de geest van de CSDDD en het internationale normenkader voor verantwoord ondernemen.*

¹ Kamerstuk 29 237, nr. 198.

² Memorie van Toelichting, p. 10: "Het staat ondernemingen natuurlijk vrij om gepaste zorgvuldigheid wel toe te passen op de gehele waardeketen."

³ Met uitzondering van een referentie aan de OESO Due Diligence Handreiking op detailniveau op p. 144.